

Gökten üç barış düştü

Simlâ SUNAY

2015 yılında edebiyatta bir dönem kapandı. Çınarlar yitti. Yaşar Kemal'in acısıyla baharı bitirdik, Tarık Dursun K.'yı Ağustos'ta sonsuzluğa uğurladık. Dile ve edebiyata katkıları yaza yaza anlatılmaz ama yıl bitmeden genç okurlar için derlenen *Elde Var Hikâye* kitabı vesilesiyle Tarık Dursun üstadı çocuk ve gençlik edebiyatı da unutmamız istedik.

İlkin masallarıyla tanıştım. Kimini derlemiş kimini kendi yazmıştı. *Güzel Uykular Alara* adlı, her güne bir masal içeren kitabın başında *Masal Masal Matitas* adlı makalesini ölümünün ardından tekrar okudum. Şöyle diyordu:

"Akıl ve mantık yönünden düşünme disiplinine erişme öncesinde, insanlar duygu ve düş disiplini içinde uzun çağlar geçirmişlerdir. Masal ve mythe bize işte bu çağlardan kalan artıklardır. Bu bakımdan benzetmek gerekirse; bunlar, insanlığın çocukluk çağının yadigarlarıdır."

Masallarla aram hiç iyi olmadı. Hem çocukken hem şimdilerde. İrkçi ve cinsiyetçi öğeler barındırdıkları için hep uzak durdum ya da eleştirel yaklaştım. Ne ki Tarık Dursun bu makalesinde benim masallar hakkındaki fikirlerimi yumuşattı. Sözlü edebi türün zihnimde bir yere oturmasını sağladı. Masalları anladım. Bunun zamanı da gelmişti, çocuk edebiyatında on yıldır okuyor, yazıyordum. Bugün yine masalları eleştirebilirim. Ama var olma biçimleri, zaman içindeki konumları gereği onlar için değerli, kapalı bir kutum var artık, Tarık Dursun'a borçlu olduğum.

Üstadın masal anlatıcılarının hep kadın olduğuna özellikle işaret düşmesi beni çok etkiledi. Masallardaki korkuyu bu nedenle anlamak kolay. Kadın hem evde hem köyde hem de ülkesinde iktidarın altında ezilmekteydi. Kadınlar için masallar, velhasıl edebiyat dışında haykıracak bir alan yoktu. Amerika kıtasında köleliğe karşı ilk romanları kadınlar yazmadı mı? Halide Edip'in 1919 Sultan Ahmet konuşmasını hatırlayalım. Ursula K. Le Guin'in cinsiyeti yıkan romanı *Karanlığın Sol Eli*'ni ya da...

Masalların sonunda şöyle denir: "Gökten üç elma düştü, biri dinleyene, biri masalı anlatana, biri de orada olmayan olası dinleyene."



Tarık Dursun, bu elmayı Âdem ile Havva meseline bağlar. Havva'nın istediği söylenen elma neyin imgesiydi gerçekten?

1950 kuşağının usta öykücülerinden Tarık Dursun K., Vüs'at O. Bener çizgisinde, gerçeği sanki karpuzu kesip dilimlencesine çekip almış da öyle aktarmış kitaplara. Diyaloglar kahvehanelerden, otobüslerden, dükkânlardan kaydedilmişçesine pür. Edebiyat tarihinde ender olarak, İzmir şehrini de güzel temsil ediyor hikâyeleri. Ama sanırım en önemlisi hazine değerindeki dili, zengin sözcükleri. *Vardola*, *glase*, *pianta*, *şammali*, *çilkim* gibi sözcükleri, editör, dipnot sözlükle genç okura kazandırmış. Kısa öykülerde yitip giden zanaatlar, esnafın gündelik hali, geçim derdi, yoksunluk, aile sıkıntıları, akraba ilişkileri keskin hatlı ayrıntılarla bezeli ve öyle özenli ki. Fazla tek bir tarif yok. Okura güvenen bir yazar.

"Usta ağzını keskince çarpıtıp yine güldü, bir bulutluluk ardından gözledi oğlanı." İfadesindeki *bulutluluk* kelimesine yaklaşalım. Bir sürü anlam yakalayabiliriz. Bulutluluk bir zaman belirtebilir burada. Bir duygu belirtir. Bir atmosfer yaratabilir. Bunu sahnede karşılıklı yer alan iki kişi için de ayrı ayrı sağlayabilir. Böyle bir dil kaldı mı artık? Kalmadığı için eskidi mi bu dil peki? Hayır. Sanırım *Köprü Kitaplar* dizisi bu on dokuzuncu eseriyle asıl hedefine ulaşıyor.

Usta yazar, öykülerinde, bizi bir fotoğraf stüdyosuna götürüp pencereden

içeri baktırıyor. İslî camın ardında neler neler görüyoruz. Sinema tutkusundan bu, biliyoruz. Daha çok "an"lar. Anın fotoğrafını çekiyor sözcüklerle. Karakterlerin bakışları çok belirgin tarif ediyor söz gelimi. Bayram yerindeki çocuklar, evden kaçan genç âşıklar, kocasının dükkânında ezilmiş yardımcı kadınlar, ölümlü öğreten nineler, masal anlatan babaanneler... Hemen hemen hepsi de geçmişin izini sessiz bir ortaklıkla gözlemleyen çocuk kahramanlar... Belgesi olmayan bir tarih, bir coğrafya kitabı, bir sokak tablosu gibi, telkâri inceliğinde metinler.

Tarık Dursun, üretkenliğiyle dilimizde bir Ağrı dağıdır. '50 kuşağında eksik olduğunu söyleyebileceğimiz, ikinci cinse/kadına karşı duyarlı bakışı da cabası. Cümlelerinde için için savaşa karşıt duruşunu sezdiğimiz yazarın diğer öykülerini de okuyunca daha iyi kavırıyorum. Tarık Dursun edebiyatı ortaya koyuyor ki kadın, Havva tek bir elma istemiş olamaz. Havva'nın düşü barış dolu bir yeryüzü olabilir. Bir ağacı paylaşmak gibi. Ve masallar şöyle demelidir şu kanlı günlerde, *gökten üç barış düştü, herkese, herkese, herkese*.

Elde Var Hikâye
Tarık Dursun K.
Günüşiği Kitaplığı, 92 sayfa

